

ÚJ VERSEK

LADÁNYI MIHÁLY:

Járdaszélen

*Öreg paraszt topog a járdaszélen,
várja, hogy ott túl zöld legyen a lámpa
összeszűkült szemekkel, mint ahogy
otthon nézett a szürkülő határba.*

*A verebek nem ismerik meg őt,
nincs senki, akinek biccentene.
A lámpa zöldre vált át és komótos
járással bandukol a semmibe.*

*Nem érzelgek, honvagy nem fojtogat,
nem gondolok a távoli mezőre,
Tudom, fűt az öreg valahol
és nem szívesen emlékezne ő se.*

BELLA ISTVÁN:

A század fia

*Csak, aki olyan fiatal,
hogy testétől meggyulad inge,
tetteinek is szárnya van,
és tüzes nyílként elrepülne.*

*Csak, aki olyan tiszta már,
hogy a levegőn átverődik,
hátsz évén, táltos paripán
rugaszkodik tágas mezőig,*

*Az érzi csak, micsoda súlyos
ragyogás forr a mellkasunkhoz,
milyen óriás szerelemmel*

*szül minket naponta ezerszer
szébbnek, merészebbnek e század:
hogy elfogadhasson fiának.*

SIMAI MIHÁLY:

Igy ültünk mindig...

*Szertnek az augusztusi ég
kék háza előtt elüldögni veletek este,
s elhinni, hogy a csillagok éppolyan gyufák,
mint amivel egymásnak tüzet adunk.*

*Igy ültünk mindig
padokon, akácronkóm
a fák lötyintett habos homályban,
a földön piszkos mosdóvízként előmlő feketeségben;
igy ültünk,*

*és a szavakat lassan kotortuk elő,
mint töredezett cigarettát a zsebből,
— és a gondokat, gondolatokat
úgy vettük át egymástól,
mint délután a vállra-adott
nagy zsákokat a cséplőgépnél.*

*Érzelmeknek nem adunk nevet,
csak úgy ballagtak elő a szívünkben
mosdatlan — tisztán,
földszürkén
egyszerűen.*

*Aztán vállunkon áthajolt a vacsoráit,
azt mondta,
gyertek már,
kihűl!*

S mi csendesen azt mondtuk: — Jóéjszákát!

*— Most egy füstös eszperesszó messzeségében ülök,
s elgondolom a vonatot, mert holnap
szeretnék az augusztusi ég
kék háza előtt elüldögni veletek ismét,
s elhinni, hogy a csillagok sercenő gyufák,
melyekkel egymásnak újra meg újra tüzet adunk.*

HATVANI DÁNIEL:

Elrendeltetés

*Azúr magasság, nem hiányzol,
vattázott álom vagy csupán.
Dülöüt, aszfalt és sikátor
porzik fel lépésem után.*

*Rozsdás világ. Am fényesebbre
tisztuló vágyat tartogat.
Huzalok közé tekeredve
bogozom ki a napokat.*

*Köröttem e lázverte táj
csapzott gallyaival bezár.
Bokrosodó szavam a földé,*

*mely itt kinlódik, itt dalol.
S ez elrendeltetés alól
a halál sem oldoz fel többé.*

A gondolat félénk madár

Elmés mondások
Tömörkény István
írásaiból

Ilyen címmel jelentek meg a Tömörkény István Ipari Szakközépiskola betűszedő-nyomdász tagozatának ez évi vizsgamunkájaként az iskola névadó írójának műveiből összegyűjtött, válogatott elmés mondások, ha tetszik, aforizmák, mint erről 1964. június 7-i számában a Dél-Magyarország már hírt adott.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a kiadvány csak 300 példányban jelent meg, könyvtárusi forgalomba nem került, a teljes készletet szétküldték már Tömörkény-tisztelőknél, és ezért további igényeket kielégíteni már nem lehet. Ez késztetett arra, hogy írókat válogatásunk néhány különösen jellemző mondásának tükrében mint gondolkodót, aforistát is bemutassuk.

A gondolat félénk madár, akkor röpdös az emberre, amikor akar, és leginkább csak az egyszerűséget, a csöndet és az elnévelést kedveli.

Nem mindenki beszél, mert sok ember úgy tartja, hogy a gondolatoknak a legjobb lakása a koponyán belül van.

A gondolat szabadság, legalább a koponyákon belül, még mindig megvan.

Bolond ember arról is beszél, amiről még csak nem is eszmél. Okos ember arról is hallgat, amit tud.

Az embör néha azért beszél, hogy elszóródjon az esze. Hogy ne gondoljon arra, amire kellene.

Azt mondja egy régi példabeszéd, hogy szóból ért az ember. Kevesebb veszekedés volna a világon, ha az emberek szót értenének. Azonban inkább szeretnek összevissza kiabálni, sem hogy egymás szavát megértsék.

Úri eszjárás, paraszti eszjárás, ez két különböző dolog volt mindig, s alighanem az is lesz a világ végezetéig, vagy legalábbis addig, amíg az emivalót emberi karok munkája állítja elő.

Az a nagy távolság, amely egyrészt a könyvből gondolkozó, másrészt nem a tükröből fészülő emberek eszjárása között van, nálunk már mutatkozott annyiszor, hogy egyéb vélemények mellett érdemes az ő szavukat is meghallgatni.

Megíratlan törvényeket nem lehet könyvből megtanulni.

Nem az úristen kormányozza már a mi életünket, hanem a diplomácia.

Aki a hatalmon van, az parancsol.

Jó volna nagyon, ha a világi ügyek úgy mennének a maguk valóságában, ahogy azt az emberi elmék kifundálják, de nem mennek úgy. Különböző elváltozások vannak.

Nem a nép van a hivatalért, hanem a hivatal a népért.

A haza fennállásában fontos tényező az igazságnak igazság szerint való kiszolgáltatása.

Rettendő hatalom a törvény. Idegen, ismeretlen világ, nagy erdő, amiben téveteleg járnak és kelnek az emberek, mert ritkán esik sötét sűrű közé szelíd nap-sugár.

A törvény hatalmának érvényét szereshet a kard meg a puska, de hát ezeket legjobban a legutóbbra hagyni. Mint az ágyút, melyről föl van jegyezve, hogy ultima ratio regum.

Szükséges, hogy szabályok legyenek. Azok nélkül nem kerek a világ.

A szabály olyan kerítés, hogy az embör vagy átmász rajta, vagy köröszülübűjék alatta.

Hamis embör hamis tanút hoz. Kutyának kutya a párja.

Ne lásson a tanyai parasztember a hivatalviselőben

olyan embert, kit a maga módja szerint elítéli kénytelen, mert im lelke azon egyenességét, ami még megvan, görbére akarja csavarni.

Sajátságos állat az ember, de sajátságos állat a hernyó is. Az ember réttentő szeret élni, de a hernyó is borzasztó szeret élni. Az ember is csak rájár egymás fejére lehetősen, hogy egymás tetejébe haladhasson, hanem tekintetben mégis különb állat a hernyó. Van olyan hernyó, amelyeknek a hátába egy másik állat belerakja a maga hernyóját, hogy éljen amabban. Mikor aztán látja, hogy az első számú hernyóban elég jól elvan a második számú hernyó, akkor ő ezen második számú hernyó hátába berakja a maga harmadik számú hernyóját: a hármuk közül valamelyik majd csak megmarad.

Az edénybe egyforma módon hányja bele minden szakács az ételhez való meggyaszt, a hús is csak hús, a tűz egyformán ég alatta: mégis, egyik étel meg a másik étel milyen különböző.

Könnyen el lehet a dolgokat intézni, ha egymást megértik az emberek.

Még a csillag is mögszalad néha az égön. Még a nagy égön, az örökös állandóságon is megjártszák magukat néha a csillagok.

Az egyébként jóbarátok a kenyérharcban versenytársakká válnak.

Ami divat, arra mindig telik, még a gyereknek is.

Hiba nélkül ezen a kerek világon nincsen semmi. A hibák és a megtévedések mindig embereken szoktak megenni.

Általános emberi dolog az, hogy azok, akiknek valami testi hiányuk van, legtöbbször az élenkebb fajtahoz tartoznak. A szarka is élenk madár, de igazi furfangos csak akkor lesz belőle, ha eltört a lába.

Haragos emberről nem jó szerszám a puska.

Mily kevés ember van, aki a neki tett szívességekre emlékezik.

Vesztett csaták után az embereknél is meg szokott történni, hogy összevesznek azon, hogy ki volt a hibás. Ilyenkor a kutyák is éppen ezen veszekednek, azzal a különbséggel, hogy ők csak egymás nyakára, míg az emberek az egymás becsületére törnek.

A fák egy pár ág elvesztése után mindjárt más formájúak lesznek, míg az emberek ugyanazok, ha ökörbörben vagy bagariában járnak is.

A népek az ígéretekkel szemben, mint ők mondják: egy kissé tartományosak.

El kell ismerni, hogy csudálatos nép az asszonyi nép.

A lányféle olyan teremtés, hogy nem hiszi el, ha az igazat megmondják neki.

Tisztességos embör meg-házasodik, ha az ideje elgyűn.

A földolog, hogy gyűjtat ne lögyön a házastársak között.

Nagy darab rejtély a nép lelke, és nagy darab szív tartozik hozzá. Benne a holtak fölkelnek és járnak. Üldöztesben, bujdosztásban és száműzetésben.

Ki okos, az úszó jég ellen mindig ki tud térni.

A gyermek, ha ésszel föl nem éri is, de ösztönével megsejti a komoly pillanatot.

Régi igazság, hogy a jót, a mindig jót soha semmibe sem veszik.

Az olyan öreg, aki a vagyont még életében szétosztja, apránként a szobából a konyhába kopik ki, onnan az istállóba, s vénségére örülhet, ha az unokagyermek onnan is ki nem rúgja.

A nép gyermekeit a honvágy jobban kínozza, mint az úrfélet.

Az úri divat lassan jár, körülbelül, mikor mint úri divat elvész, akkor jut el a néphez divatul.

Ha egy ember csinál valami furcsaságot, az bolondság. Ha egyszerre száz ember csinálja, nem bolondság.

Olykor itallal él az ember.

Étel után ital kell, s alig hihető, hogy akadna olyan magyar nemzetiségű Mihály, aki a kocsmában étel után vizet kérne ital gyanánt.

Egyszerű emberek egyszerű móddal élnek.

A szombat este hat napnak a vége, hat darab, egymásután következő nehéz napnak, melyek mindannyia azzal kezdődik, hogy kelj föl akkor, amidőn más még az ágyán pihen, menj végig a hosszú utcákon át a telepedre, s irigykedj azokra, akik a leeresztett ablakfüggönyök mögött alusznak, te meg dolgozni mégy. Hiszen a dolog kétségkívül szép dolog, a magasabb társadalom született naplopóink kívül mindannyian dolgoznak, hogy élhessünk, de ki tanítaná arra a munkást, hogy összehasonlításokat tegyen?

A pusztá és az ő emberei oly kiismerhetetlenek. Az eszköz oly másképp jár, fogalmaik a dolgokról oly mások, hogy sohasem tudni, hogy igazságaikban nincsen-e tréfa, s tréfát nem-e az igazság kedvéért mondanak.

A tanyák némely részein nagy lelki nyugalom tartózkodik, egyszerűségek és csodálatosan szép szeretetek társaságában.

Az egész bürgertartásban csak akkor telik némi öröme a gazdának, ha a más földjén legelhet az állat.

Némely magyar szónak a hangjából is ki lehet találni az értelmét, mert zene van benne.

A név nem határoz, mert azért csak meghal az ember.

Az élet: élet, nem lehet ebből eleget élni.

Az élet mindig új gondokat teremt, és ezek a sírásói a régi gondoknak.

Az élet útján sok útonálló ólálkodik: hol szárazság, fakkadó víz, hol fagy, hol tűzveszedelem.

Közös sorsunk, hogy idővel közanyánk ölébe menjünk.

Helyet kell csinálni a fiataloknak, s ennélfogva az nem is olyan különös, mint amilyennek látszik, ha valaki meghal, Elműlik, s emlékezet marad utána, amely-nél fogva még sokáig emlegetik, minél cifrább életű volt, annál tovább. Ha valaki igen csendes, nyugodalmas, munkás életet élt, a

családján kívül alig emlékszik valaki utána, más esetben pedig gyakran emlegetik, mondván, ha elhaladnak kocsival valamely kopár dombaljban: Itt verekedett Vak Istók egymaga három zsandárral.

Annyi bizonyos, hogy az ember akkor tudja meg, hogy háta is van, mikor a háta fájni kezd. Addig nem tudta, hogy háta is van.

Ha valakinek a sorsa elkezd rosszabbodni, az rendszerint úgy van, hogy abban nincs megállás.

A bajnak mindig az a szokása, hogy hivatlanul is előjön.

A könnyek nem a piacra valók.

Régi igazság, hogy foglalkoztatni kell a szomorú embert, akkor könnyebben elfelejti a baját.

Az idő múlik, s a múltó idő minden sebet begyógyít, a lábakét és szíveket egyaránt, mondja a régi tanítás.

Vannak balesetek, amelyek csak rövid ideig hátrányosak, később azonban az egészséget fokozzák.

Öreg embörnek már a szíve is nehéz.

A fuldokló a vízben a szalmaszálba is belefogódzik. Hanem most már olyan világ van, hogy nem hogy a szalmaszálba, de még a borotva-élbe is belekapkodunk.

Sok mindenféle dolgot lehet változtatni, de a halálon nem.

Ha valamikor meghalunk (pedig meghalunk), sok olyan embert találunk az új kóvártélyban, akikről azt hitük, hogy a másik részen laknak.

A földolog csak az, hogy emlékezet valódí és tiszta legyen a földben nyugovók iránt.

Soha még aranyból és ezüstből, acélból és vasból nem csináltak olyan tisztességes eszközöket, mint a szántóvas és a kasza. Ez a világ legszebb kardja.

Szégynölet a világra a háború.

Ha minden sóhajtás annyi súlyal bírna, mint egy szerkerceütés, már régen nem volnának kaszárnyák a világon. A sóhajok mind ledöntének.

Az uniformis, vagy amiként régente mondták szokás volt, a formaruha, egyformává teszi az embereket.

Nincsen tíz civilben sem annyi furfang, mint egy katonában.

Olyan a katonai mesterség, hogy minél alkalmasabb az ember, annál kevésbé eresztik.

Az abfirolásnál nincs szebb szó a világon, mert az a ruha és a fegyver beadását, a katonakönyv kiadását jelenti.

A haszontalanságok leginkább szépek is szoktak lenni.

A csizmatalpak nem műismerők, akárciknek a lábain vannak.

Szép a költészet, ha huzudozásban nyilvánul is.

Szép az mégis, ha esze van az embörnek.

Nem az a szép, ami szép: ami tetszik, az a szép.

Az ember tudvalevőleg mindig igyekszik azon, hogy magamagát bolondítsa, mert ezen önbolondítások képezik az életnek úgynevezett szép részleteit.

(Folytatás a 7. oldalon.)